

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Dubium II. Quid avaritia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42521

A D D E N D A.

299. Q. 4. *Quid præterea sit hic notandum.* R. Hæc pauca: 1. Quomodo præterea peccetur per superbiam, videri potest n. 204. ad 4. 2. Ut jactantia de peccato mortali sit mortalis, debet esse de opere, quatenus fundat malitiam, nam qui se jactat tantum, non de opere ipso, sed de sua fortitudine, ingenio, artificio, dexteritate in opere ipso demonstratis, non peccat mortaliter, uti rectè *Sanch.* in Dec. l. 1. c. 3. n. 12. & *Spoer* Th. mor. p. 1. t. 1. c. 6. n. 45. 3. Si opus tuum mortaliter malum laudetur, & ideo tibi complacet, peccas mortaliter, quia approbas & complacentiam habes in objecto mortaliter malo: si autem tantum taceas, non ideo peccas, saltem mortaliter. 4. Non est turpior superbia, quam affectata humilitas, quæ tum est, quando ex humiliatione quaeritur æstimatio vel honor. Humilitas est virtus sincera, nolens videri sed esse & regi.

D U B I U M II.

Quid Avaritia.

300. R. Esp. I. Est inordinatus appetitus temporalium: Unde ex hoc, & regula supra tradita de peccato mortali, resolves sequentes Casus,

- » I. Est ipsa ex genere suo venialis.
- » II. Cùm verò ad exercet, ut ejus causâ divinas leges prævaricari non dubites, fit mortalis.
- » III. Prodigalitas, quæ opponitur avaritiæ, &

con:

confistit in defectu conservandi, & excessu ero-
gandi, est ex genere suo venialis: levior quàm
avaritia, quia minus abit à virtute liberalitatis.
Interim mortalis fit, si liberis & uxori pauperi-
em crees; si impotentem te reddas ad solvenda
debita; si profundas bona Ecclesiastica piis
causis obnoxia, *V. Less. l. 2. cap. 47. d. 8.*

Resp. II. Filia Avaritiæ sunt sequentes:

I. Obduratio cordis, (contra misericordiam)
egenis & pauperibus non compatiendo, eos ob-
jurgando, debita durè nimis exigendo, quando
creditor non est solvendo, &c. Hac aliquando
peccari potest mortaliter, quando præceptum
elemosynæ vel charitatis urget, & tamen ex
tali duritia non subvenitur. *Nav. cap. 27. Tol. l. 8.
cap. 26. V. dicta de charitate proximi.*

II. Inquietudo cordis, hoc est, vehemens &
inordinata applicatio mentis ad acquirendas
vel conservandas divitias, cum inani & vano
timore, ne non acquirantur, vel perdantur. Est
mortalis, quando retrahit à spiritualibus, vel
aliis, ad quæ ex præcepto gravi obligamur,
(v. g. auditione Missæ) vel inducit superfluum
timorem, & ex hoc diffidentiam erga Deum.
Venialis est, si sit de re bona, sed tempore vel
loco indebito; v. g. de familia, messe, vindemia,
quando quis est in templo, vel vacandum est
Deo. *S. Thom. 2. 2. q. 55. a. 6. Regin. l. 23. c. 2. q.
3. Escob.*

III. Violentia mortalis est, quando est injusta,
& circa materiam gravem.

IV. Fallacia, sive dolus in verbis, potest esse
mortalis, ratione finis vel mediolorum.

V. Fraus, five dolus in facto. Est mortalis ex genere suo, contingitque multipliciter in contractibus, tam ratione materiz (v. g. si ea vitium habet, vel non sit qualis existimatur) quam ratione pretii. Nav. manual. 6. 23. Tol. 6. 47. Es/cob.

VI Proditio, quæ est deceptio proximi contra fidem datam aut debitam, in damnum illius: mortalis est ex genere suo: Contingit ferè tripliciter, 1. Circa personas; quomodo Judas Christum, Dalila Samsonem prodidit. 2. Circa res vel immobiles, (ut si miles manifestet hosti modam capiendi arcem) vel mobiles, ut si precariam, vestem &c. cujuspiam absconditam, prædoni ostendas. 3. Circa secretum, vel sibi commissum revelando, (quod est contra fidelitatem & justitiam, si quidem promissum fuit, quia est pactum onerosum, ut docet Lug. d. 14. nu. 139. & quidem mortale, si prævidere possis inde futurum notabile aliorum damnum, vel discordiam; alias veniale) vel alienas litteras aperiendo, & legendo: Quod postremum, si fiat ideo, ut sciat secreta alterius, est curiositas; & si sit in re gravi, per se est mortale: Quod quia communiter ante apertionem nescitur, communiter esse mortale, docet Tol. cap. 45. Baldell. l. 3. d. 11. Nav. c. pen. d. 6. de poen. Mol. Laym. l. 3. t. 3. p. 1. cap. 4. (qui addit, eum, qui dolose alienas litteras aperit & legit, cum alterius injuria vel damno, crimen falsi committere) Dixi. Per se esse mortale; quia per accidens potest esse veniale, vel nullum, si legitima auctoritate, justa ex causa fiat. Unde resolvuntur Casus seqq.

I. Litteras alienas aperire & legere, sæpe non est peccatum, si probabiliter scias, scriptas esse in tuum injustum damaum; vel in injuriam tuam cedere, quam intendas avertere, quia potes tibi consulere: Sic Princeps potest aperire litteras, non tantum hostium, sed etiam aliorum, quæ tempore belli, ex locis finitimis hostium veniunt. Item ministri publici, quoties bono publico necessarium esse judicant. *Nav. manual. c. 18. Reg. l. 24. n. 60. Escob. Lug. n. 148.*

II. Communiter etiam peccatum non est, si consensus expressus habeatur ejus, à quo vel ad quem mittuntur, (neque lex specialis veter, *Lugo l. c.*) vel tacitus saltem; ut si facias sub rati habitatione, confidens rationabiliter, habitum iri ratum. Ita *Escob. ex Nav. Regim. Sc. l. c.*

III. Superior Religiosus litteras suorum subditorum, (dummodo non mittantur ad Superiorem majorem, vel talem quem statuta eximant, nec ab eo veniant) licite aperit, & legit; sive ex Religionis statuto aut consuetudine, sive ex suspitione probabili, quod mali aliquid contineant. *Vid. Escob. Peyrinum de Relig. tom. 1 q. 2. cap. 1 Dian. p. 3. t. 6. R. 55.*

IV. Nec est peccatum, si necesse sit vel expediat ad injuriam alteri imminuentem avertendam, dummodo non pius legatur, quam ad eum finem necesse est. *Lug. l. c.*

V. Qui aperit & legit, existimans non contineri res magni momenti, venialiter tantum peccat, *Lug. l. c.*

VI. Si litteras ab alio dilaceratas, & in publicum à domino abjectas, recolligas, & junctis partibus legas ex sola curiositate, peccatum veniale

»niale est: nullum autem, (per se-) si, ut ex illa
 »notitia tibi provideas; quia quod pro derelicto
 »habetur, in usum suum convertere licet. Bal-
 »dell. ex S. Anton. & Rosel. Sylv. V. emptio q. 17.
 »Lay. n. 4. Dia p. 3. t. 6. misc. R. 55. Rectè tamen
 »notat Laym. l. 6. talem ex charitate teneri non
 »manifestare secretum iis contentum, si dam-
 »num inde cuiuspiam provenire possit: imò
 »(addit) revelans ejusmodi secretum (cujus
 »notitiam etiam justè acquisivit) contra justiti-
 »am peccabit, si intell'gar audientes eam notiti-
 »am usuros ad damnum injustè inferendum: V. Lay-
 »l. 6.

» Dixi I à domino projectas: quia si vel ab alio
 »projectæ, (domino inscio) vel ab ipsomet casu
 »perditæ fuerint, non licet legere.

» Dixi II. In locum publicum, quia si in ignem, vel
 »fornacem, v. g. projectæ sint, ut comburantur,
 »peccas, si extrahas & legas. V. Lug. d. 15. n. 150.

» Dixi III. Per se; quia fieri potest, ut ea conti-
 »neantur, quorum lectio sit perniciosa.

» VII. Qui furtivè scripta alterius secreta, ipso
 »invito legit, peccat; Et 1. quidem peccato cu-
 »riositatis; etsi faciat animo discendi, & sine
 »suspensione damni. 2. Injustitiæ; quia quisque
 »habet jus secreti in suis scriptis, quæ aliis non
 »vult esse communia. Navar. cap. 15. Molin. tom.
 »5. d. 36. nu. 2. Regim. l. 24. cap. 6. nu. 19. Potest-
 »que aliquando esse mortale, si nimirum fiat
 »cum notabili damno, vel alter valde cupiat esse
 »secreta, gravissimèque sit laturus. Baldell. d. 11.
 »V. etiam Lugo l. 6.

» VIII. Quicumque secretum violat absque ju-
 »sta causa, cum alterius damno, vel qui liceret

alte-

alterius injustè aperit, ex quo damnum alteri
sequitur, tenetur ad restitutionem. *Bon. d. 2.*
de rest. q. 1 p. 1. Trull. l. 7. cap. 10. d. 32.

Nihil occurrit hìc addendum: sed circa aper-
tionem Litterarum vel prodicionem secreti, vi-
deri possunt etiam dicta l. 3. p. 2. n. 1236.

DUBIUM III.

Quid Luxuria.

Resp. I. Est appetitus inordinatus venereo
rum, quorum usus cum ex natura sua in-
stitutus sit ad conservationem generis humani,
quod est magnum bonum hominum, & exter-
num Dei, proinde qui abutitur, lædit Deum &
homines. Est mortalis ex genere suo. *Vid. supra*
l. 3. t. 4. cap. 2. & l. 5. c. 1. d. 2.

Resp. II. Filix Luxuriz, quæ eam plerumque
sequuntur, sunt octo: quatuor ex parte intelle-
ctus, & quatuor ex parte voluntatis.

1. Cæcitas mentis; cum quis adeo est addi-
ctus turpitudini, ut de cœlestibus non cogitet.

2. Præcipitatio; quâ quis ex eadem causa, sine
consilio operatur.

3. Inconsideratio; quando in modo delin-
quit, inconsideratè agens, quæ statum vel per-
sonam dedecent.

4. Inconstantia; quando quis ex eodem affe-
ctu voluptatum, à piis propositis mox deficit.

5. Amor sui; talis enim homo ob voluptates,
seipsum finem suarum actionum facit, non
Deum.